

55051208: สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คำสำคัญ: แนวคิดการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน / ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ฉบับแก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 3 / ระบบขนส่งมวลชน / มิติทางสังคม

พงศธร ปัญญาสิงห์: การศึกษาการพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอส: กรณีศึกษา สถานีช่องนนทรี สถานีสะพานตากสิน. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ. ดร. ณัฐวุฒิ ปรีทยานิตย์. 176 หน้า.

ในปัจจุบัน กรุงเทพมหานครมีโครงข่ายขนส่งมวลชนระบบราง (BTS และ MRT) ครอบคลุมพื้นที่ใจกลางเมือง โดยเฉพาะย่านธุรกิจสำคัญ ระบบขนส่งมวลชนดังกล่าวซึ่งรองรับผู้โดยสารได้เป็นจำนวนมาก เอื้อให้การเดินทางในย่านศูนย์กลางเมืองสะดวกรวดเร็ว ทั้งยังลดภาระการจราจรบนท้องถนน จึงเป็นทางเลือกสำคัญที่จะบรรเทาปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานคร ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ฉบับแก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 3 เน้นแนวทางการใช้ที่ดินที่บูรณาการเข้ากับโครงข่ายขนส่งมวลชนระบบราง มีการกำหนดพื้นที่ส่งเสริมการพัฒนาแบบหนาแน่นสูงโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในระยะ 500 เมตร แนวทางการใช้ที่ดินของผังเมืองกรุงเทพมหานครดังกล่าวอ้างอิงแนวคิดตะวันตก ว่าด้วยการพัฒนาเมืองตามบริเวณจุดขนส่งมวลชน (Transit Oriented Development หรือ TOD) ซึ่งได้รับการยอมรับ และเป็นที่ยอมรับในแวดวงนักวางผังเมืองในปัจจุบัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งที่จะศึกษาวิวัฒนาการของรูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนเมืองรอบ ๆ สถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน คำถามสำคัญของการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนเมืองรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง นับแต่ก่อนสร้างโครงข่ายกระทั่งถึงปัจจุบัน 2) แนวคิด TOD สอดคล้องกับมาตรการผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (FAR BONUS) หรือมาตรการที่ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในระยะ 500 เมตร ในฉบับแก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 2 (2549) และฉบับแก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 3 (2556) หรือไม่ เพราะเหตุใด 3) มาตรการทางผังเมืองของรัฐ (FAR BONUS) และแนวคิด TOD, TDZ นั้น เหมาะสมกับสภาพและพฤติกรรมการใช้ที่ดินโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าของกรุงเทพมหานครหรือไม่ เพราะเหตุใด ในการตอบคำถามดังกล่าวผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาผ่านกรณีศึกษาพื้นที่รอบสถานีช่องนนทรีและสะพานตากสินเป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้ามีความหนาแน่นทางกายภาพสูงขึ้นมาจากการเพิ่มจำนวนของตึกสูง อย่างไรก็ตาม รูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนเมืองรอบสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกลับไม่สอดคล้องกับแนวคิด TOD หลายประการ แม้ภายหลังผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครถูกบังคับใช้ จากการศึกษาในรายละเอียด งานวิจัยพบว่ามาตรการทางผังเมืองของรัฐไม่เหมาะสมกับสภาพและพฤติกรรมการใช้ที่ดินของกรุงเทพมหานครในหลายมิติ โดยเฉพาะมิติทางสังคม

ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

55051208: MAJOR: URBAN DESIGN

KEY WORD: TRANSIT ORIENTED DEVELOPMENT (TOD) / THE BANGKOK COMPREHENSIVE PLAN (THE THIRD AMENDMENT) FOR YEARS / FLOOR AREA RATIO (FAR) BONUS / NOTABLY THE SOCIAL

PONGSATHORN PANYASING: A STUDY DEVELOPMENT SURROUNDING TO BTS SKYTRAIN STATION AREAS:CASE STUDY: CHONG NOSI AND SAPHANTAKSIN STATIONS. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. NATTAWUT PREYAWANIT, Ph.D. 176 pp.

In Bangkok now has a mass transit system (BTS and MRT) covering the inner city, especially in the central business districts. The mass transit system with its massive carrying capacity greatly facilitates passengers' trips around the city as well as reduces traffic burden on the streets. It is therefore regarded as a practical mode of transportation for dealing with the chronic and severe traffic problem in Bangkok. The Bangkok Comprehensive Plan (The Third Amendment) focuses on integrating land use control codes with the railway network of the mass transit. In essence, it promotes high density in the area of 500 metre radius around train stations. Such integration approach in the Bangkok Comprehensive Plan is based on a recently-popular urban design concept called Transit Oriented Development (TOD).The paper is a summary of an extensive research that studies the transformation of built-up environment around train stations along the mass transit network. The research questions include: 1) How has the urban setting around the train stations changed over time since the opening of the mass transit system? 2) Has the urban setting around the train stations developed in accordance with the TOD concept and why it is so? 3) Is the planning approach applied in the Bangkok Comprehensive Plan which is based on the TOD concept applicable for the urban conditions of Bangkok? To clarify all these questions, the research is carried out through case studies in the surroundings of Chong Nonsri station and SapanTaksin station. The research finds that the physical density in the surrounding areas of Chong Nonsristation and SapanTaksin station has increased dramatically as high-rise buildings multiplied. Nonetheless, the settlement patterns of those areas are unlikely to follow the TOD principles although they have been controlled under the Bangkok Comprehensive Plan (The Third Amendment) for years. It is also found that the planning measures based on TOD are inapplicable for the urban conditions of Bangkok in many aspects, notably the social one.

Department of Urban Design and Planning

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2014

Thesis Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้ามหานครศึกษา สถานีช่องนนทรี สถานีสะพานตากสิน” ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ ปรียวณิชย์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งการตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่งผลให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลุล่วง ได้ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่ช่วยให้ความรู้ คำแนะนำที่ดีเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ผู้ศึกษาขอมอบความดีและประโยชน์ใด ๆ ของการศึกษานี้ แต่ บิดา มารดา ผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่หาที่เปรียบมิได้ รวมทั้งครอบครัว พี่น้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา อีกทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุน ส่งผลให้ผู้ศึกษามีพลังในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี